

stille deres viden til rådighed for sådanne grupper – eller ligefrem gå ind i dem. Dette sidste forudsætter imidlertid, at organiseringen umuliggør, at forskellen i viden inden for gruppen fører til et internt »hierarki«. For ellers vil »kløfterne« jo flytte med, og man vil i effektivitetens navn genskabe det problem, som man troede at løse.

overbevisende analyseret for folkeskolens vedkommende. Og så er medlemmerne af skolenævn endda i reglen ikke »ressourcefattede«. – *F. Rashorg*: Nutids valg, fremtids vilkår. Centraliserings/decentraliseringskonflikten i planlægning af samfundsudvikling, pædagogisk, sociologisk, psykologisk (Kbh. 1976).

Mexicaner-sagen

Ib Dan-Jensen

Ved den nådesløse udsendelse den 19. august d.å. til Mexico sluttede 1. akt af det menneskelige drama, der hedder Jaime Okusono Martinez.

Det påbegyndtes 4½ måned før, nemlig den 1. 4. 1977 med Martinez' anholdelse og fulgtes dagen efter op med en fængsling, foreløbig for 4 uger, sigtet for overtrædelse af Strfl. §§ 108, stk. 1 (Spionage) og 114 (Sabotage).

For så vidt var starten normal, som der blev efterforsket på fuld kraft. De nærmere enkeltheder er jeg afskåret fra at gå ind på; men så meget kan vel siges, at det, der i begyndelsen så lovende ud – set fra politiets side – ligesom opløste sig til ingenting.

Om det var dette aspekt, der fik sikkerhedsudvalget til at tænke på udvisning, ved jeg ikke; men den 27. april d.å. begyndte een af hele sagens mest smertelige episoder.

Jeg blev ringet op af kriminaldommeren i Gladsaxe, der oplyste, at han fra allerhøjeste sted var anmodet om at afholde et retsmøde med det formål at finde frem til et land, som Martinez kunne udvises til. Det var samtidigt tilkendegivet, fortsatte dommeren, at udvisning ikke var umiddelbart aktuel; men man ønskede blot at have en mulighed åben.

Retsmødet sattes til dagen efter, og umiddelbart før dette blev der forkyndt et udvisningstilhold uden frist-angivelse for Martinez. Det betød – som en politimand udtalte – at han om 10 minutter kunne sættes i et fly til Mexico; men man ville nu give ham chancen til at finde et andet land, hvortil han kunne udvises uden risiko for omgående fængsling eller endnu værre foranstaltninger.

Udsat for dette pres, men under protest, nævnte Martinez først nogle europæiske lande, og dertil nogle Nato-lande.

Det blev med det samme tilkendegivet ham, at de nævnte lande næppe ville modtage ham, og selv om man bibeholdt et femte navn på listen, endte retsmødet i realiteten resultatløst.

Spillet fortsatte i dagene efter, hvor to politifolk fra efterretningstjenesten dels pressede, dels forsøgte at købe ham ved tilbud om et pengebeløb

på op til 1000\$ og en flybillet til den destination, han måtte vælge, om det så var Australien. Politifolkenes form var venlig og beklagende; men de havde deres ordre.

Som bekendt gik udvisningen i stå, bl. a. fordi Martinez erklærede at ville vente på Ombudsmanden, til hvem sagen var indbragt.

Ombudsmanden gav Ministeriet medhold i, at det af ministeriet udøvede skøn om, at Martinez' fortsatte ophold i Danmark indebar så stor en risiko for Statens sikkerhed, at det var berettiget at udvise ham, lå indenfor lovens rammer, selv om beviserne muligvis ikke var tilstrækkelige til en domfældelse efter straffeloven.

Ombudsmandens udtalelse i sagen kom regeringen godt tilpas. Ombudsmanden er siden citeret i tide og utide, og man har efter mit skøn lagt mere i udtalelsen, end den kan bære. F. eks. nævner Ombudsmanden kun § 108, stk. 1, i omtalen af, med hvor høj grad materialet giver grundlag for at formode, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven.

Dette forhold har imidlertid – mig bekendt – ikke været berørt fra Regeringens side.

Martinez blev altså siddende i Vestre Fængsel, og der faldt en vis ro over sagen. Efterforskningen fortsattes, og i slutningen af juli meddelte anklagemyndigheden, at sagen nu blev forelagt den højere påtalemyndighed med henblik på udfærdigelse af anklageskrift.

Jeg var ærlig talt så naiv, at jeg troede, at Justitsministeriet havde indstillet sig på at afvente, hvad straffesagen bragte.

Den 19. august faldt imidlertid hammeren; kl. 6,00 om morgenen blev Martinez vækket og i al hast ført til Værløse Flyveplads, hvorfra han med en militær-maskine blev fløjet til Amsterdam og derfra videre til Mexico.

Hans senere skæbne er i skrivende stund ikke afklaret; men meget taler for, at han nok er på fri fod, men stærkt begrænset i sin handlefrihed.

Det vel mest interessante spørgsmål i Mexicaner-sagen, som den er kommet til at hedde, er, hvordan det kan være, at en hidtil ukendt mexicaner i den grad har formået at vække så megen røre i andedammen, som tilfældet er; det er jo strømmet ind med protester fra nær og fjern, og vel at mærke ikke blot fra venstreorienterede kredse. Der har været flere interpellationer i Folketinget, en minister står måske for fald, og mand og mand imellem går snakken; nogle er enige med justitsministeren og roser ham for hans faste holdning, andre fordømmer ham og har medlidenhed med den lille mexicaner.

Hvad er forklaringen?

Vi lever jo – nu som før – i en verden, hvor drab og tortur hører til dagens orden, og hvor uskyldige lider.

Der gives sikkert flere svar:

Jeg skal forsøge at give mit:

Det nordiske menneske har ry for at vise fairness, at være temmelig ubestikkeligt, at beskytte enker og faderløse (d.v.s. god social forsorg), at

holde retsstatens og retsideens fane højt. Herunder hører, at en mand er uskyldig, indtil det modsatte er bevist, og at han får lejlighed til et rimeligt forsvar.

Det er imod disse tanker – eller om man vil – denne retsbevidsthed, at justitsministeren har syndet så groft.

Alligevel tror jeg, at den iværksatte udvisning havde været tilstrækkelig, selv om straffesagen i Gladsaxe Birk ikke blev ført til ende.

Det er ganske vist meget stødende, at man sigter et menneske for grove forbrydelser og indleder efterforskning og forundersøgelse ved kriminalretten, for derefter at udsende vedkommende af riget med brændemærket på panden, og endnu grellere bliver det, når man betænker, at pågældende havde 7 års ophold bag sig samt tænkte og skrev et ypperligt dansk.

Men alligevel ville sagen næppe have fået det omfang og den lydhørhed, hvis Sikkerhedsudvalget, og særlig justitsministeriet, havde optrådt med større åbenhed og mindre brutalitet.

Det er hårde ord, men jeg havde Jaime Martinez tæt ind på livet i de dage.

Jeg tænker på iværksættelsen af den »første udsendelse«. Hvorfor siges det den 27. og noget andet den 28. april?

Hvorfor ingen frist på udvisningsdokumentet, som loven i øvrigt kræver? Truslen om udsendelse hang som et andet damoklessværd over hovedet på ham. Det går ud over nerverne.

Jeg citerer fra et brev, skrevet den 23. 5. 1977:

»Jeg er blevet meget hårdt presset til at sige, hvor jeg vil hen. Ellers, siger de, sender de mig til Mexico, og det kan ske imorgen, tirsdag den 24. 5. (siger de). De vil åbenbart sende mig til et eller andet sted i Nordafrika, og oven i købet uden nogen garanti for, at de ikke sender mig videre til Mexico.«

Hvordan synes man, det harmonerer med de løfter, som er givet Folketingets retsudvalg?

I forbindelse med udsendelsen den 19. aug. d.å. sendte ministeriet en redegørelse til pressen. Det var en uhyrlig redegørelse. For det første erkendte ministeriet, at det ikke ville være muligt at forelægge alle sagens omstændigheder for en domstol, bl. a. fordi vigtige vidner i sagen ikke kunne afhøres ved dansk domstol (det var bl. a. dem, svenskerne havde sendt ud). Dette kan ikke forstås på anden måde, end at ministeriet ikke havde tilstrækkelige beviser mod Martinez; men den tvivl om skyld, som burde være en logisk følge heraf, mærker man ikke ved opremsning af alle de ting, som han mistænkes for. Når der i redegørelsen står, at Martinez instruerede udenlandske terrorister om fremgangsmåden ved deres indrejse til europæiske lande, er dette at gå langt videre, end de foreliggende oplysninger kan bære. »Information« har i sin leder den 13. september d.å. udtrykt det således:

»Martinez' hjælp til de tre flygtninge og barnet bestod i at forsyne dem med en besked på spansk om, hvordan man optræder i en international lufthavn. De havde legale pas udstedt af Mexico ambassade i Havana. Mere er der ikke i den historie.«

Det turde være klart, at ministeriet med denne redegørelse i endnu højere grad slår en vag og svagt underbygget mistanke fast, som om det var en kendsgerning.

I betragtning af, at det er landets højeste myndighed, der bærer sig således ad, synes jeg, man kan betegne metoden som brutal.

Det ville være naturligt at afslutte nærværende gennemgang af Mexicaner-sagen med spørgsmålet om, hvorledes vi kan forhindre, at noget lignende sker i fremtiden.

Jeg tror ikke, det bliver nogen let opgave. Man har talt så meget om en domstolsprøvelse og henvist til, at en sådan har vi tidligere haft. Dette er kun delvist rigtigt.

Efter lov nr. 221 af 2. 6. 1952 om Udlændinges adgang til landet med senere ændringer § 8, stk. 2, kunne den pågældende udlænding, når hans afvisning eller udvisning henhørte under politiet, få dette spørgsmål prøvet af retten. Men de tilfælde, hvor justitsministeriet havde kompetencen, og det var naturligvis de politiske afgørelser, kunne ikke indbringes for retten. Og således bør det formentlig stadig være; thi det ville være urealistisk at tro, at så meget som een eneste regering verden over ville lade et vitalt sikkerhedsspørgsmål afgøre af en dommer. En dommer ville heller ikke egne sig hertil. Overalt hvor det juridiske og politiske griber ind i hinanden, holder domstolene snuden for sig selv, og er vel også på langt sigt nødt hertil, hvis de vil bevare deres relative uafhængighed. Hermed være ikke sagt, at domstolene ikke bærer deres medansvar for den uheldige retstilstand, vi har, med hensyn til udlændinges beskyttelse. Jeg tænker på, at så snart anklagemyndigheden så meget som hvisker »statens sikkerhed« eller »hensynet til fremmede lande«, så lukker domstolen dørene. Her forekommer det mig, at problemet ikke er så politisk, at domstolene ikke skulle kunne begære en realistisk prøvelse af skønnet over, om statens sikkerhed er truet, ved at en proces udspilles for åbne døre.

Med hensyn til ændring af loven har jeg overvejet, om man kunne indsætte en bestemmelse om, at såfremt der var indledt straffesag mod den pågældende udlænding, kunne udvisning ikke ske, førend straffesagen var afsluttet. Men en sådan lov kunne omgås. Rigsadvokaten kunne slutte sagen grundet på bevisets stilling, og ministeren udviste ham dagen efter.

Professor Ole Espersen har været inde på tanken om et nævn, der i stedet for justitsministeren skulle afgøre i hvert fald de tvivlsomme sager. Tanken er ikke ny. Den var fremme umiddelbart efter krigen; men jeg tror ikke, den hjælper stort. Også et nævn ville i de kritiske sager føle sig forpligtet til at følge regeringens skøn.

Derfor er det min overbevisning, at større offentlighed og en årvågen presse er de faktorer, der bedst hindrer, at overgreb finder sted.

Særhæfte RETFÆRD

UDVIST AF MEXICO Mexicanersagens dokumenter. (Arbejdstitel).

Redaktion: Henrik Zahle.

Denne aktuelle udgivelse giver et indblik i de dokumenter som står central i MEXICANERSAGEN, samt en nærmere gennemgang af de politiske motiver bag ved udvisningen. CENTRAL OGSÅ I DEBATTEN OMKRING RETSPLEJELOVENS REVISION.

Fra indholdet: Beviset for terror og spionage. Varetægt og isolation. Udvisningsbeslutningen. Om politiske forbrydelser. Mexico og retspleje. Folketing og retsudvalg. Klagen til ombudsmanden. Europarådets Menneskerettighedskommission. Sagen ved Østre Landsret. Sagsforløbets repressive forløb. Bilagsmateriale

FORELIGGER OMKRING DEN 20. OKTOBER.

Omfang ca. 100 sider. Pris 20-25 kr.